

Konsthögskoledrömmar

”Jag är mer än redo att studera fri konst vid en konsthögskola. Jag läser just nu andra året på en förberedande konstskola och i år kommer det att bli andra året jag söker till en konsthögskola. Ytterligare ett ”nej” orkar jag inte med. Så, vad ska jag tänka på för att denna gång lyckas?”

Hej Klas,

Om ett liv som konstnär är din dröm måste du lära dig hantera avvisanden. Det är lika bra att öva på detta tidigt. All illusion om att konstnärskapet skulle vara ett lustfullt drömjobb ska suddas ut. Med den inställningen minimeras risken att konstant golvas till marken. Res dig upp och gör ett nytt försök. Jag blev antagen som reserv. Jag tror det var tredje året jag sökte. Skam den som ger sig. Det blev [konsthögskola i Umeå](#) för min del. Konstnären Magnus Wallin har varit med i antagningsjuryn i Umeå de senaste åren. Han kommenterar:

”Om personen inte orkar med ytterligare ett ”nej”, behöver troligen den sökande personen ett år ytterligare på en förberedande konstskola. För att möjliggöra en större process erfarenhet i sin konstnärliga praxis.”

Det låter deppigt. Att läsa ett tredje år är enklare sagt än gjort. Klarar din ekonomi ytterligare ett år på förberedande nivå nu när CSN inte längre levererar? Många löser problemet genom att arbeta vid sidan om. Självtalade jag att studera på halvfart på universitetsnivå med halvt studiemedel, samt att arbeta helger. Inte en ideal situation. Därför ska jag göra vad jag kan för att du ska komma in i år.

I ansökningsituationen är det tyvärr mycket som ligger bortom din kontroll. Det kan handla om tycke och smak, om för stora likheter med en annan sökande, om för stora olikheter till andra sökanden osv. Sedan finns misstag du kan undvika:

- Du lyckas inte följa instruktionerna.
- Du misslyckas med att professionellt dokumentera dina verk.
- Den text du skriver är dåligt skriven.
- Det du skriver överensstämmer inte med det visuella.
- Du anpassar inte din ansökan.

Det finns även orsaker till avslag där du kan öka dina odds genom att läsa på:

- Den specifika utbildningen är inte intresserad av din typ av skapande.
- Ditt arbete är inte tillräckligt ambitiöst.
- Dom har inte de resurser du behöver.
- Dom har inget att erbjuda eftersom du framställs som komplett. Eller som LA-galleristen Heather Taylor uttrycker sig: *”Life is too short to have a shmuck in the program”*.

Jag har suttit med som teknisk support vid antagningarna till konsthögskola i Umeå i två år. Något jag kan garantera är att arbetet tas på största allvar. Den största andelen tas in eftersom de helt enkelt gör en bra ansökan och har ett intressant förhållningssätt till

konstskapandet. Sedan handlar det även om att skapa balans i den nya gruppen. Det handlar om att ta in en viss andel målare, skulptörer, videokonstnärer osv. Det kan även handla om kön och etnicitet. Så satsa på att skicka in en riktigt bra ansökan så slipper du vara en av dem som är en hårsman från att komma in eftersom de redan fyllt upp kvoten "performancekonstnärer".

Även om ditt främsta mål är att komma in på en konstnärlig högskola uppmuntrar jag dig att verkligen fundera över vilken skola som passar dig bäst. Kolla runt på hemsidor och gör studiebesök. Kolla in studenternas ateljéer och skolans verkstäder för att se vilka resurser som finns. På anslagstavlan hittar du talande information om exempelvis aktuella kurser, scheman, kommande gästlärare, workshops osv. Läs om professorer och lärare. Finns någon du skulle vilja arbeta med? Du kan med fördel beskriva varför du vill arbeta med just den läraren i det personliga brev du bifogar din ansökan. På så vis vet antagningskommittén att du är engagerad i din framtid och i skolan.

Jag föreslår att du gör ett dokument där du listar vad du hoppas få ut av en konstutbildning. Är du intresserad av hantverkstradition, konstteori, en specifik professor? Behöver du tillgång till en glasverkstad, ett första klassens medialab, stora utrymmen för experiment? Vad har utbildningsorten att erbjuda? Jag ska dela med mig av en hemlighet: den perfekta konsthögskolan är den som är bäst för dig. Det spelar ingen roll hur hög rang den har i folkmun, vilka enastående konstnärer som skolats ut eller vilka magnifika professorer de lockar till sig. En konstnär med stjärnstatus kan vara usel på att undervisa och väljer att fara på världsturné, besöka biennaler och konstsamlare istället för att besöka din ateljé för samtal kring dina existentiella kriser.

Det ligger en sanning i att det är bra att visa en sammanhållen portfolio. Det betyder dock inte att du ska begränsa det du skapat. Inte heller betyder det att du ska formulera ett utslitet syfte för att beskriva ditt arbete. De som sitter i antagningskommittén har lärt sig se igenom efterkonstruktioner och teoretiskt svammel. Om du känner att ditt arbete är spretigt så titta först med största möjliga vidvinkelobjektiv. Det är lätt att komma för nära och fastna på detaljer. Ta in allt för bedömning – skisser, ofullbordade projekt, betydelsefulla citat du satt upp på väggen, filmer och skönlitteratur du återkommer till. Identifiera hur du arbetar och vad som driver dig. Var osentimental. Nu kan du kanske se en teoretisk tråd som återfinns i många av verken. Du kan se hur det ena projektet leder vidare till det andra. Se till att lyfta fram den då du sammanställer din portfolio.

Du suckar och undrar: måste jag förstå vad jag håller på med? Detta är en av många frågor Ernst Billgren besvarar i sin bokserie "Vad är konst?":

"Det finns både lyckade konstnärer som bara går på 'känn' och sådana som är mer intellektuella. Bättre att syssla med något som fungerar men som man inte förstår än något man förstår men som inte fungerar (...) Det fina med att förstå vad man håller på med är att man har möjlighet att upprepa och förstärka det som fungerar. När man börjar fundera på om man ska vara en intellektuell konstnär eller naiv så är det nog redan för sent."

Har du gjort allt det jag bett dig göra, kommer det vara betydligt enklare när du kommer till den skriftliga delen av din ansökan. Det handlar om en text på ett A4 där du ska förklara varför du söker till deras utbildning, samt din konstnärliga bakgrund och praktik. Vilka som antas eller inte bedöms framförallt på arbetsprover. Tack och lov. Dock kan

den skriftliga motiveringen, samt intervjun, vara det som i slutändan avgör. Det kan dock vara bra att minnas att du söker in till en konsthögskola, du ska vara student i uppåt fem år. Det vill säga, du är inte komplett. Vore du det finns ingen anledning till utbildning. Var så tydlig som möjligt. Se till att tro på den du framställer och känn att den personen väcker intresse och nyfikenhet. Finn självsäkerhet och förmedla den. Jag citerar här mig själv. Det är ett svar jag formulerade angående hur en [bra projektansökan kan utformas](#):

"Ska du skriva en ansökan är målsättningen att få andra att ta till sig dina visioner och inse vikten av dina idéer. Du skriver till någon du ska övertyga, inte någon som redan är övertygad. Presentera dina tankar så att många kan relatera till dem. Det ska inte vara förvirrande eller skrivet med ett vacklande språk. Det ska inte heller vara högtravande eller onödigt komplicerat. Det ska vara enkelt, exakt, inbjudande och lockande."

Men självklart är det dokumentationer av ditt arbete som är viktigast. Se banne mig till att ta bra bilder! Be om hjälp om du inte kan på egen hand. Skicka inga lågupplösta bilder i skum belysning. Inga målningar i missvisande färger och skeva perspektiv. Ibland kan det vara av fördel att bifoga bilder där verken är installerade i en miljö. Att även inkludera människor kan tillföra eftersom det ger en idé om skala – speciellt om det handlar om installationer. Du ombeds skicka in 5-10 arbetsprover. Ett arbetsprov innebär att du kan visa fler bilder på ett och samma projekt. Visar du exempelvis en installation så bör du se till att visa ett antal bilder så helhet, likväl som detaljer, inkluderas. Kom ihåg att de som går igenom din ansökan skapar sin första uppfattning utifrån det visuella.

Mitt mål då jag skrivit det här svaret har varit att få kommentarer från representanter från alla Sveriges konsthögskolor. Jag har lyckats! Här delar Gertrud Sandqvist, rektor vid [Konsthögskolan i Malmö](#), med sig av sina tankar:

"Eftersom så väldigt många söker till få platser är det tyvärr inte ovanligt att man söker flera gånger utan att komma in. Det innebär inte att det är "hopplöst". Ofta kan en sökande vara väldigt nära att komma in. Det viktigaste är alltid att visa hur du tänker visuellt, och att ha en bra dokumentation, gärna med flera detaljbilder som visar vad du vill att vi särskilt ska uppmärksamma. Tänk också på att ta reda på så mycket som möjligt om den skola du söker till, så att du vet att det är just hit du vill komma!"

Det höga ansökningsantalet är även något som Eberhard Höll, professor i skulptur på [Kunliga Konsthögskolan](#), nämner:

"Vår antagning är dessvärre en tävling mellan för det mesta 1000 sökanden till 17 platser. I fjol sjönk antalet visserligen en smula, men det är fortfarande enormt svårt att komma in. Den frågan som alltid ställs är vad som krävs och här är svaret mycket enkelt: Ett genuint konstnärskap. Nu är det inte så lätt att arbeta sig fram till ett sådant i unga år, varför det är inte så dumt att också tillägna sig kunskaper i vad som görs och vad som har gjorts, hur man gör det och slutligen att man gör det. Ett utmärkt sätt är förstås att komma till vårt öppna hus och träffa i stort sett hela skolan. Våra för året nya studenter kommer att ha en utställning och då är det viktigt att komma ihåg att det som fungerade då för att komma in, kommer förmodligen inte fungera längre, för vi letar som sagt efter genuina konstnärer."

Angående att inte orka söka längre, en av våra tidigare professorer fick söka 7 gånger för att komma in."

Då jag sedan kontaktar [Konstfacks](#) professor Magnus Bärtås skickar han mig det dokument de utformat på konstinstitutionen som är tänkt att beskriva deras syn på konstnärlig kvalitet. Magnus Bärtås skriver att han har full förståelse för att många sökande tycker att de famlar i mörkret. Han hoppas att den information han delar ut ska hjälpa till att göra processen mer transparent. Dokumentet är långt och på hans inrådan har jag valt att enbart ta med de kursiva partierna. Vad som ytterligare står i dokumentet är att de är väl medvetna om att inte ens en etablerad konstnär lyckas uppfylla alla dessa kriterier i ett och samma verk. Med detta sagt följer så Konstfacks lista på kriterier på konstnärlig kvalitet:

"Förmågan att förhålla sig till sitt mediums historik och därmed möjligheten att förhålla sig till (och även överskrida) mediets traditionella ramar.

Förmågan att behärska temporära och spatiala element och faktorer som kan relateras till rumslighet och kroppslighet.

Förmågan att förstå och behärska nyanser i användningen och utformningen av visuella uttryck och olika bildkulturer, inte minst olika bildkulturers koder och uttryck; historiskt, semiotiskt, teknologiskt.

Förmågan att förstå och behärska korrespondenser och förbindelser mellan text, bild, rörlig bild, objekt och ljud.

Förmågan att inom ett verk upprätta en viss grad av tolkningsbarhet.

Förmågan skapa en konstnärlig utsaga med en viss avgränsning och tydlighet samtidigt som utsagan har nyanser och öppnar sig mot det komplexa och konfliktuella.

Förmågan att med ett verk beröra, eller upprätta, en fråga eller en diskurs som har en laddning i samtiden; politiskt, estetiskt, existentiellt. Dessutom förmågan att beröra frågan utan att fylla i de allmänna och förväntade föreställningarna om densamma, utan istället skapa förskjutningar eller förändringar inom uppfattningarna om denna diskurs.

Förmågan att i ett verk kritiskt frilägga ett fenomen, en idé eller en händelse så att denna framstår i ett nytt ljus och därigenom rubba vanföreställningar och ifrågasätta etablerade tankesätt och kategorier.

Förmågan att med en serie arbeten skapa konturerna av en konstnärlig identitet. Dessutom förmågan att kommunicera denna identitet."

Bli nu inte lockad att lägga dig till med ett tillkrånglat språk i likhet med detta. Informationen är värdefull, men dessvärre får du spendera tid på att göra den begriplig. Det kan vara värt att poängtera att den inte är skriven för att delas ut till blivande studenter. Jag föreslår att du skriver om hela texten och sätter upp den egna versionen på väggen. Inför varje toalettbesök läser du en ny punkt. Många insikter klarnar på toaletten, i duschen och under bussresor. Tro mig.

Den som väntar på något gott väntar aldrig för länge (ett riktigt idiotiskt uttryck, det väntas ofta på tok för länge): jag fick precis en utförlig kommentar från Hans Ekelund, studierektor och tf. viceprefekt vid [Akademin Valand](#) i Göteborg. Här håller man precis på att genomföra ett arbete med att göra ansökningskriterierna tydligare. Dessa kommer att finnas tillgängliga inför nästa ansökningsomgång. Hans Ekelund förklarar att utformande av portfolio är något som elever bland annat lär sig om de studerar på förberedande konstskolor. Genom att tydligare beskriva antagningsarbetet hoppas de även kunna nå grupper som inte har gått eller går på dessa skolor. Han kommenterar:

”Som du säkert vet är det väldigt många sökande till få platser. Många ansökningar håller en mycket hög kvalitet och konkurrensen är hård. Jag skulle nog vilja påstå att det snarare är en regel än ett undantag att man inte blir antagen första gången man söker. Jag kan förstå att det kan kännas svårt att hålla motivationen uppe om man inte blir antagen, samtidigt som studietiden tar slut på den förberedande skolan. Det blir svårare att arbeta med sin konst när man blir tvungen att försörja sig samtidigt. Men man kan också välja att se det som en övning inför framtiden eftersom det är samma realitet man möter efter att man avslutat sina konsthögskolestudier.

Om jag ska försöka beskriva hur antagningsarbetet genomförs så finns det en jurygrupp för varje program vars uppgift är att rangordna de sökande. Jurygruppens bedömer:

I. Konstnärlig skicklighet och kvalitet.

II. Lämplighet för studier och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

För att kunna bedöma konstnärlig skicklighet och kvalitet behöver respektive program och jurygrupp definiera vad den menar med konstnärlig skicklighet och kvalitet samt formulera kriterier för hur dessa ska bedömas. När kriterierna är definierade bedöms alla sökande mot samma kriterier. Bedömningskriterier är formulerade på ett sådant vis att likvärdiga bedömningar är möjliga oavsett vem som gör bedömningen och att det är likartade kriterier varje år. Det är dessa kriterier som vi vill kommunicera inför nästa ansökningsomgång. Samtidigt är det en risk med för tydliga instruktioner eftersom det löper risk att ansökningarna blir för likriktade och vi vill ju gärna vara öppna för nya uttrycksformer.

Först och främst är det viktigt att man går igenom det material man tänker skicka in och fundera på hur de olika delarna hänger samman. Det finns ju många olika former av konstnärliga praktiker och uttryck. Visar portfolion på en medvetenhet om den egna konstnärliga praktiken och hur beskrivs den i den text som bifogas portfolion? Nedan är några aspekter som jurygruppen bedömer i en ansökan.

- Visar portfolion på en förståelse för hur teknik, process och kontext samverkar. Hänger idé, metod och visuellt uttryck ihop?

- Finns en medvetenhet om sin roll som konstnär och om konstnärens roll i samhället?

- Visar ansökan på en självständighet, ger portfolion uttryck för egna idéer och avsikter?

- Utvecklingsbarhet, visar portfolion på en öppenhet för att pröva andra modeller, förhållningssätt och metoder inom den egna praktiken?

- Visar ansökan på förmåga till kritisk reflektion och förhållningssätt.
- Finns det ett intresse av studera hur andra konstnärer och studenter arbetar. Är man intresserad av att engagera sig i kritiskt tänkande om den egna och andras konst?
- Finns det en problemställning i arbetet som den sökande reflekterar kring? Finns det ett ämne, en fråga eller processer som den sökande vill fortsätta att fördjupa och arbeta vidare med?
- Finns det ett medvetet uttryck och en medvetenhet om sin roll som berättare?
- Visar arbetet på en medvetenhet om samtida och historisk visuell bildkultur, kulturer, bildvärldar och olika meningshorisonter?
- Visar portfolion på ett nytt eller annat sätt att se/förstå/eller bryta mot något?"

Nu förstår jag att du har mycket att ta in och fundera på. Därför vill jag avslutningsvis ge dig detta råd: be om det du behöver. Vi lever i en tid där det är en dygd att klara sig på egen hand. Du kan dock få ut otroligt mycket av att be om hjälp. Sikta in dig på ditt mål och leta reda på personer som kan hjälpa dig att nå målet. Snarare än du tror är det din tur att hjälpa någon annan.

Lycka till,

Ida